

Οι Διαμορφωτές του Αύριο;

Πως οι Νεαροί Ενήλικες στην
Ευρώπη Οραματίζονται και
Διαμορφώνουν το Μέλλον

Ελλάδα

**ALLIANZ
FOUNDATION**

Οι Διαμορφωτές του Αύριο;

Νεαροί ενήλικες στη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πολωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο μοιράζονται μια βαθιά ανησυχία για το μέλλον. Οκτώ στους 10 διερωτώνται ανοιχτά αν η γενιά τους θα πρέπει να αποκτήσει παιδιά, καθώς πολλοί πιστεύουν πως οι κοινωνίες τους θα καταστούν λιγότερο βιώσιμες στο μέλλον.

Αισθάνονται πως οι χώρες τους γίνονται λιγότερο ισότιμες, λιγότερο ασφαλείς και περισσότερο διχασμένες, και θέλουν να έχουν λόγο στο πώς θα αντιμετωπιστούν αυτά τα θέματα, καθώς και άλλα σοβαρά ζητήματα.

Αλλά πώς θα κάνουν τις φωνές τους να ακουστούν; Η συντριπτική πλειοψηφία αναλαμβάνει ατομικές και καθημερινές δράσεις, επιλέγοντας πιο προσεκτικά και αλλάζοντας, για παράδειγμα, το τι τρώει και το πως ψωνίζει και ταξιδεύει. Ωστόσο μόνο λίγοι από αυτούς έχουν επιλέξει μέχρι τώρα να ενισχύσουν τις ατομικές φωνές τους και να ασκήσουν μεγαλύτερη πίεση στα κέντρα αποφάσεων μέσω συλλογικών δράσεων, όπως για παράδειγμα τη συμμετοχή σε κάποιο κοινωνικό κίνημα.

Allianz Foundation Next Generations Study 2023

Για να ανακαλύψει περισσότερα σχετικά με το πως οι νεαροί ενήλικες οραματίζονται και διαμορφώνουν μια βιώσιμη μελλοντική κοινωνία, το Allianz Foundation ανέθεσε στο Ινστιτούτο SINUS τη διεξαγωγή μιας αντιπροσωπευτικής έρευνας ανάμεσα σε 10.000 νέους ενήλικες (ηλικίας από 18 έως 39) στη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πολωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο — πέντε χώρες που αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές πραγματικότητες της Ευρώπης σε επίκαιρα θέματα όπως τα δικαιώματα των μειονοτήτων, οι αντιδημοκρατικές τάσεις και η κλιματική δράση.

Όλα τα στοιχεία της έρευνας είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση allianzfoundation.org/study.

Το Μέλλον που Θέλουν οι Νέοι Ενήλικες

Παρόλο που η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πολωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο διαφέρουν ως προς τις οικονομικές συνθήκες, το πολιτικό τοπίο και τις ιστορικές τους διαδρομές, οι νεαροί ενήλικες που ρωτήθηκαν σ' αυτές τις χώρες παρουσιάζουν **περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές**. Αυτή η «Ευρωπαϊκή» αντίληψη επεκτείνεται επίσης σ' αυτό που οι νεαροί ενήλικες βλέπουν ως μια επιθυμητή κοινωνία του μέλλοντος.

- > Σχεδόν τρεις στους τέσσερις συμφωνούν απόλυτα πως ένα **κοινωνικά ισχυρό κράτος πρόνοιας** και ένα ανεξάρτητο σύστημα δικαιοσύνης θα πρέπει να είναι ο θεμέλιος λίθος της κοινωνίας του μέλλοντος.
- > Το 52% των νεαρών ενηλίκων επιζητούν ένα **δίκαιο και οικολογικά φιλικό μέλλον** με ίσες ευκαιρίες για τις μειονότητες και τους λιγότερα προνομιούχους, όχι μόνο στην εκπαίδευση και την απασχόληση, αλλά επίσης στον καταμερισμό των ευθυνών της πράσινης μετάβασης.
- > Οι **ισχυροί δημοκρατικοί θεσμοί**, με ελευθερία τύπου και συμμετοχικό πολιτικό σύστημα αποτελούν προτεραιότητα για το 47% των νεαρών ενηλίκων.
- > Σε γενικές γραμμές υπάρχει μικρότερη σύγκλιση ανάμεσα στους νεαρούς ενήλικες όταν πρόκειται για **τον προσωπικό πλούτο, τη στρατιωτική ισχύ και τις παραδοσιακές αξίες**. Κάποιοι τα θεωρούν πρώτη προτεραιότητα (35%), οι περισσότεροι όμως όχι. Ο προσωπικός πλούτος, ειδικότερα, αποτελεί ιδιαίτερα διχαστικό ζήτημα.

Το Μέλλον που Προσδοκούν οι Νεαροί Ενήλικες

Κατά κύριο λόγο, οι νεαροί ενήλικες θέλουν να ζήσουν σε μια μελλοντική κοινωνία που είναι ασφαλής, προσιτή, οικολογική και δίκαιη. Ακόμα, αισθάνονται πως οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός τέτοιου μέλλοντος απειλούνται. Αν και υπάρχει μια συγκρατημένη αισιοδοξία αναφορικά με τις οικολογικές εξελίξεις και τις ευκαιρίες για μετανάστες και άλλες μειονότητες, στην πλειοψηφία των υπολοίπων θεμάτων και οι πέντε χώρες εκτιμούν ότι αναμένεται επιδείνωση τα επόμενα 10 έτη.

Πιο Πράσινο Μέλλον, Αλλά Ακόμη Λιγότερη Ισότητα

Η τάση για την οποία οι νεαροί ενήλικες είναι περισσότερο αισιόδοξοι είναι η κλιματική δράση, για παράδειγμα η προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η πλειοψηφία των νεαρών ενηλίκων υποστηρίζει τη σημερινή ατζέντα πράσινης μετάβασης και περιμένουν οι χώρες τους να γίνουν περισσότερο φιλικές προς το οικοσύστημα τα επόμενα 10 χρόνια. Σχεδόν τα δύο τρίτα αισθάνονται συγκρατημένα αισιόδοξοι, πως η μάχη απέναντι στην κλιματική αλλαγή θα κερδηθεί (εκτός από τη Γερμανία, όπου μόνο το 38% συμφωνεί πως αυτό θα επιτευχθεί).

Πέρα από αυτή την τάση (αν και αυτή δεν συνδέεται άμεσα με τις κλιματικές δράσεις) πολλοί φοβούνται πως το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς θα αυξηθεί (59%), εν μέρει λόγω της αύξησης του κόστους ενέργειας, τροφίμων και μεταφορών, που αναμένουν δύο στους τρεις νεαρούς ενήλικες. Αυτοί οι διαπιστωμένοι κίνδυνοι πιθανόν εξηγούν γιατί ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος πρόνοιας παραμένει καίριας σημασίας για τους περισσότερους.

Μεγαλύτερη Στρατιωτικοποίηση, Αλλά Ακόμη Λιγότερη Ασφάλεια

Οι νεαροί ενήλικες έχουν αντικρουόμενα αισθήματα σχετικά με την ικανότητα της χώρας τους να τους προστατέψει από απειλές εκτός εθνικών συνόρων. Σχεδόν το 60% των ερωτηθέντων συμφωνεί πως ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία μπορεί να εξαπλωθεί και στη χώρα τους. Ακόμα, σχεδόν ο ίδιος αριθμός απορρίπτει την ιδέα της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας άμεσα.

Παρά την απροθυμία τους να υπηρετήσουν στον στρατό, πολλοί νεαροί ενήλικες πιστεύουν πως οι στρατιωτικές δυνάμεις της χώρας τους θα αναπτυχθούν περαιτέρω τα επόμενα 10 χρόνια (40% έναντι 23% που πιστεύουν το αντίθετο). Πάντως, αυτή η αύξηση των στρατιωτικών δυνάμεων δεν τους καθησυχάζει ιδιαίτερα. Στην πραγματικότητα, οι περισσότεροι νεαροί ενήλικες συμφωνούν παρά διαφωνούν πως οι χώρες τους θα γίνουν λιγότερο ασφαλείς στο μέλλον, όχι μόνο λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων, αλλά και λόγω ενός διαβρωμένου δικαστικού συστήματος, που διαβλέπει το 30%, ειδικά στην Ελλάδα (41%) και την Πολωνία (37%).

Περισσότερη Διαφορετικότητα, Αλλά Μεγαλύτερος Διχασμός

Πέρα από τις δικές τους δυσώινες οικονομικές προοπτικές οι νεαροί ενήλικες πιστεύουν πως το μέλλον θα φέρει καλύτερες ευκαιρίες ειδικότερα για μετανάστες, για τους ΛΟΑΤΚΙ+ και άλλες μειονότητες. Αυτές οι ευκαιρίες επεκτείνονται πέρα από την αγορά εργασίας σε τομείς όπως το εκπαιδευτικό σύστημα. Ταυτόχρονα, σημαντικά περισσότεροι νεαροί ενήλικες συμφωνούν παρά διαφωνούν πως η κοινωνική συνοχή θα δοκιμαστεί τα επόμενα χρόνια, και πως το ρήγμα μεταξύ διαφορετικών ομάδων θα διευρυνθεί.

Η πρόβλεψη γι' αυτό τον κοινωνικό διχασμό δε μπορεί να αποδοθεί μόνο σε μια συνεχιζόμενη πολιτιστική μεταστροφή από τις παραδοσιακές στις λαϊκές, ατομιστικές αξίες — τις οποίες άλλοι υιοθετούν και άλλοι απορρίπτουν — αλλά αντικατοπτρίζει επίσης μια βαθιά διαφωνία στα αποκαλούμενα αμφιλεγόμενα ζητήματα, ειδικά αυτά που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα. Για παράδειγμα, ενώ το 69% των νεαρών ενηλίκων, κατά μέσον όρο, υποστηρίζει το δικαίωμα των ομόφυλων ζευγαριών να υιοθετήσουν παιδιά, στην Πολωνία το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 39%.

Βαθιά Δυσπιστία προς τους Υφιστάμενους Θεσμούς

Αν και το 62% των ερωτηθέντων αντιμετωπίζει αυτή την αβεβαιότητα με συγκρατημένη αισιοδοξία για το προσωπικό του μέλλον, οι νεαροί ενήλικες θεωρούν πως οι κοινωνίες τους βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο — σε μια αίθουσα αναμονής προς το μέλλον που χαρακτηρίζεται από βαθιά αβεβαιότητα και όπου οι παλιές συνήθειες μοιάζουν να μην έχουν πλέον αποτέλεσμα και νέοι τρόποι «διαμόρφωσης» του μέλλοντος απαιτούν χρόνο για να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητά τους.

Αυτές οι "παλιές συνήθειες" προφανώς περιλαμβάνουν τις τρέχουσες διαδικασίες χάραξης πολιτικής: Ενώ οι νεαροί ενήλικες αναγνωρίζουν τους σημερινούς πολιτικούς ως τους νόμιμους ηγέτες, τους αντιμετωπίζουν επίσης με δυσπιστία. Για το 55%, αυτή η δυσπιστία είναι τόσο βαθιά ριζωμένη ώστε να συμφωνούν με την προκλητική δήλωση πως οι πολιτικοί είναι «μαριονέτες ισχυρών, σκιωδών ελίτ». Με την ίδια λογική, η βιομηχανία συχνά θεωρείται εμπόδιο για αλλαγές, ειδικά όταν πρόκειται για την πράσινη μετάβαση. Τα κύρια μέσα ενημέρωσης, επίσης, κατηγορούνται ευρέως πως ακολουθούν τη δική τους ατζέντα παρεκκλίνοντας σημαντικά από την παρουσίαση γεγονότων.

Αντίθετα, οι νεαροί ενήλικες εκφράζουν κάποιον ενθουσιασμό σχετικά με παλιές και νέες μορφές λαϊκών πολιτικών, όπως κοινωνικά κινήματα, πρωτοβουλίες πολιτών και νέας μορφής συνεργασίες με καλλιτέχνες και με τον τομέα του πολιτισμού. Ωστόσο, παρατηρείται χάσμα ανάμεσα στο ενδιαφέρον και την ουσιαστική συμμετοχή. Το 57% των νεαρών ενηλίκων είναι υπέρ των διαμαρτυριών στους δρόμους, ωστόσο οι περισσότεροι δεν έχουν ποτέ λάβει μέρος.

Χώρος για Ανάπτυξη: Κοινωνική Δράση από Νεαρούς Ενήλικες

Οι περισσότεροι νεαροί ενήλικες θέλουν να έχουν λόγο για το μέλλον της χώρας τους. Και μια σαφής πλειοψηφία συμμετέχει ήδη με ατομικές πρωτοβουλίες, όπως ψηφίζοντας και λαμβάνοντας μέρος σε πολιτικές συζητήσεις. Ωστόσο, οι νεαροί ενήλικες είναι πιο διστακτικοί όταν πρόκειται να ενισχύσουν την προσωπική τους φωνή και να πιέσουν συλλογικά τους φορείς λήψης αποφάσεων και το κοινό.

Πρότιμηση των Ατομικών Καθημερινών Δράσεων

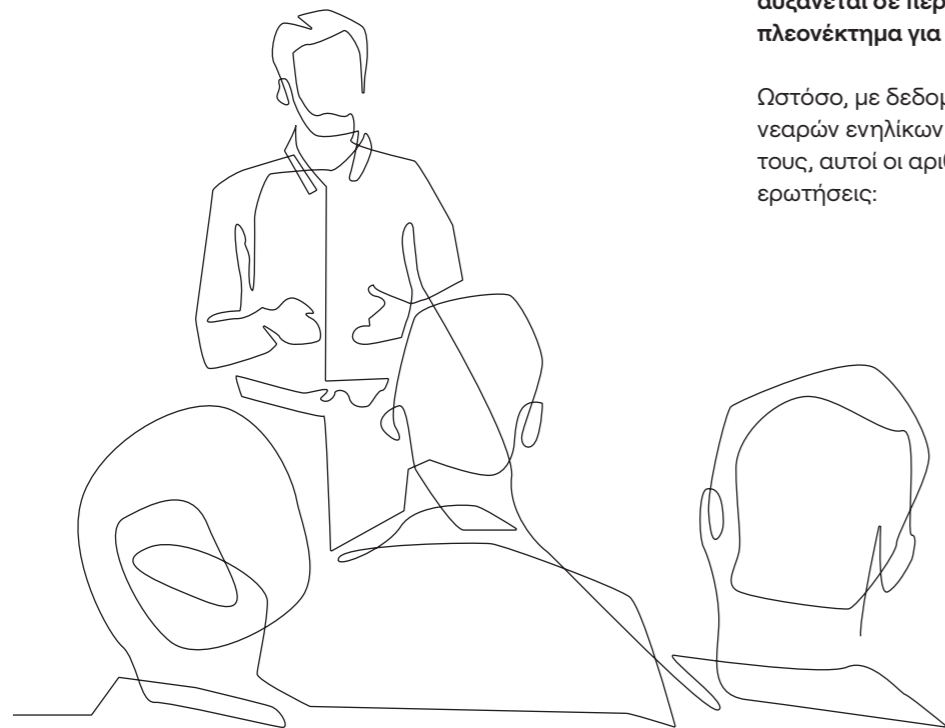
Η κοινωνική ενασχόληση έχει πολλά πρόσωπα και μπορεί να εκτείνεται από πιο επίσημες δράσεις,

όπως οι εκλογές, μέχρι τις πιο "πρακτικές" και συλλογικές δράσεις, όπως συμμετοχή σε μια πορεία διαμαρτυρίας μέχρι τις λιγότερο ορατές καθημερινές προσπάθειες, όπως ψωνίζοντας και ταξιδεύοντας με τρόπους λιγότερο επιβλαβείς για τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Ενώ όλοι οι τρόποι ενασχόλησης μπορούν δυνητικά να επηρεάσουν την πολιτική και την κοινή γνώμη, οι καλά συντονισμένες συλλογικές δράσεις είναι συχνά πιο αποτελεσματικές.

Σε ατομικό επίπεδο, προκύπτει ότι μια μεγάλη πλειοψηφία νεαρών ενηλίκων είναι ήδη ενεργή και στις πέντε χώρες. Πολλοί ψηφίζουν (76%, κατά μέσον όρο), δωρίζουν χρήματα ή πράγματα (63%), μποικωτάρουν προϊόντα με άσχημο περιβαλλοντικό αποτύπωμα (45%) και μοιράζονται τις πολιτικές τους πεποιθήσεις με τον κοινωνικό κύκλο και την εργασία τους (60% και 44%, αντίστοιχα).

Ωστόσο, σε σύγκριση με τις ατομικές δράσεις, οι ομαδικές προσπάθειες σπανίζουν: **Κατά μέσον όρο, πάνω από 70% των νεαρών ενηλίκων δεν έχει συμμετάσχει ποτέ σε πορεία ή σε κάποια καθιστική διαμαρτυρία, παρά το γεγονός ότι η πλειοψηφία αυτών ζητά περισσότερες λαϊκές πρωτοβουλίες. Όταν τονίζεται η αντίθεση αυτή και ερωτώνται για την πρόθεσή τους να λάβουν μέρος, περίπου το ένα τέταρτο εκφράζει ενδιάφέρον να προβεί σε κάποια ενέργεια— πέραν του 25% έως 30% που είναι ήδη ενεργό, συνεπώς η δυνητική πρόθεση συμμετοχής των νεαρών ενηλίκων σε Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία και Ηνωμένο Βασίλειο σε συλλογικές δράσεις αυξάνεται σε περίπου 50%, ένα ανεκτίμητο πλεονέκτημα για μια δυνατή κοινωνία πολιτών.**

Ωστόσο, με δεδομένο τις βαθιές ανησυχίες των νεαρών ενηλίκων σχετικά με το μέλλον της χώρας τους, αυτοί οι αριθμοί εγείρουν τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Συνάδει η τρέχουσα εμπλοκή τους με τις ανησυχίες τους σχετικά με τα επείγοντα ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η κοινωνική ανισότητα και η υλική ανασφάλεια;
- Είναι οι τρέχοντες τρόποι ενασχόλησης κατάλληλοι για μια ηλικιακή ομάδα που περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο «ζει online» και είναι συνηθισμένη να της δίνονται άφθονες ευκαιρίες για συν-δημιουργία;
- Και, ακόμη πιο σημαντικό: Για ποιους λόγους αναλαμβάνουν δράση οι νεαροί ενήλικες; Και για ποιους λόγους όχι;

Το Γιατί: Κάλεσμα Καθήκοντος και Προσωπική Εξέλιξη

Πιο συγκεκριμένα, οι νεαροί ενήλικες ενεργοποιούνται όταν αισθάνονται ηθική υποχρέωση ή όταν εντοπίζουν μια ευκαιρία για προσωπική εξέλιξη. Σαραπέντε τοις εκατό λένε πως επενδύουν τον χρόνο, τα προσόντα και το ταλέντο τους επειδή θέλουν να είναι σίγουροι, στο μέλλον, πως έκαναν ό,τι μπορούσαν, και περίπου τέσσερις στους 10 απλά το βλέπουν ως το «καθήκον» τους ως πολίτες. Για το 41%, η κοινωνική ενασχόληση προέρχεται από την επιθυμία για προσωπική εξέλιξη, όπως η ενημέρωση για συνειδητή κατανάλωση ή η απόκτηση νέων δεξιοτήτων κατά τον σχεδιασμό μιας πολιτικής εκδήλωσης.

Και στις πέντε χώρες, οι νεαροί ενήλικες τείνουν να δίνουν προτεραιότητα σε στόχους πέραν του προσωπικού οφέλους. Πολλοί έχουν δραστηριοποιηθεί στην κοινωνική ενασχόληση λόγω της βαθιάς τους ανησυχίας σχετικά με κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα. **Κλιματική αλλαγή, διακρίσεις και ρατσισμός έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα: Τουλάχιστον το 60% όσων δίνουν προτεραιότητα σ'ένα απ'αυτά τα θέματα έχουν ήδη αναλάβει δράση με κάποιον τρόπο.**

Το Γιατί Όχι: Περιορισμένη Γνώση, Καμία Επιθυμία, Υψηλό Ρίσκο

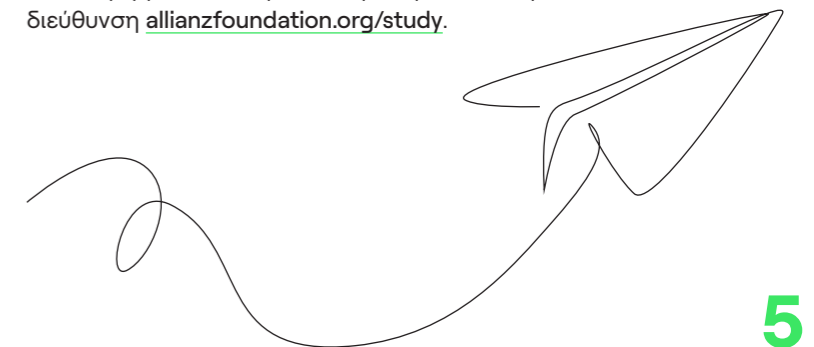
Δεν είναι δεδομένο ότι όλοι οι νέοι ενήλικες θέλουν να εμπλακούν περισσότερο στα κοινά, αλλά απλά δεν έχουν τις γνώσεις και τον χρόνο (παρόλο που το 32% και το 29%, αντίστοιχα, τα αναγνωρίζουν ως σημαντικά εμπόδια). Στην πραγματικότητα, περίπου το 50% είναι είτε απρόθυμο ή αναποφάσιστο σχετικά με τη συμμετοχή σε μια πορεία, μια κοινωνική πρωτοβουλία ή κάποια άλλη μορφή συλλογικής δράσης. Ένας στους τέσσερις προτιμά να μην συζητάει πολιτικά θέματα και ένας στους 12 δε σκοπεύει να ψηφίσει. Ποτέ.

Αυτή η απροθυμία δε σημαίνει πάντα μόνο έλλειψη ενδιαφέροντος, αλλά και ανησυχία για τις πιθανές επιπτώσεις της εμπλοκής τους σε φλέγοντα ζητήματα: Πολυάριθμοι νεαροί ενήλικες λένε πως δεν έχουν το κουράγιο να αναλάβουν κοινωνική δράση, και μεταξύ 54% και 69% συμφωνούν πως στη χώρα τους, κάτι τέτοιο θα τους εξέθετε σε πολλούς κινδύνους — όπως σωματική βλάβη, ρητορική μίσους (ειδικά online) ή ακόμη νομικές συνέπειες. Ενώ πολλοί μπορούν να αντέξουν συγκρούσεις με φίλους και συγγενείς, πίεση και αναστάτωση, λιγότεροι από ένα τρίτο θα ήταν πρόθυμοι να αντιμετωπίσουν οικονομικούς, φυσικούς ή νομικούς κινδύνους, ακόμη και αν πιστεύουν ακράδαντα στο σκοπό.

Οι Διαμορφωτές του Αύριου;

Είναι οι νεαροί ενήλικες πράγματι οι «Διαμορφωτές του Αύριου»; Η απάντηση είναι «ναι» — υπό όρους. Αλλά δεν μπορούν από μόνοι τους να αλλάξουν την πορεία της κοινωνίας. Κυρίως λόγω των κινδύνων και των επιπτώσεων που στις μέρες μας αποτρέπουν πολλούς νεαρούς ενήλικες από το να συμμετέχουν ενεργά.

Για να ανακαλύψει περισσότερα σχετικά με το τι απαιτείται για να «απελευθερωθεί» η πολιτική βούληση των νεαρών ενηλίκων, το Ίδρυμα Allianz προσκάλεσε 78 ηγετικές φυσιογνωμίες από την κοινωνία των πολιτών, τις τέχνες και την ερευνητική δημοσιογραφία σε επτά διαδραστικά Εργαστήρια του Μέλλοντος επτά Ευρωπαϊκών πόλεων— Αθήνα, Βερολίνο, Κωνσταντινούπολη, Λονδίνο, Παλέρμο, Βαρσοβία και Πρίζρεν στο Κοσσυφοπέδιο. Απ' αυτά προέκυψαν πολύτιμα συμπεράσματα, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για ανάδειξη πιο πειστικών μηνυμάτων για την αλλαγή, της αντιμετώπισης του burnout, της δημιουργίας και υπεράσπισης ασφαλών χώρων και την ενθάρρυνση του διαλόγου μεταξύ νεαρών ενηλίκων, κοινωνίας των πολιτών και των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων της. Όλα τα συμπεράσματα και οι προτάσεις παρουσιάζονται λεπτομερώς στην έκθεση των Εργαστηρίων Μέλλοντος του Allianz Foundation, που είναι διαθέσιμη για να κατεβάσετε ηλεκτρονικά στη διεύθυνση allianzfoundation.org/study.

Σε τέτοιες εποχές, κατανοώ το ότι οι άνθρωποι διστάζουν να κάνουν παιδιά.

81%

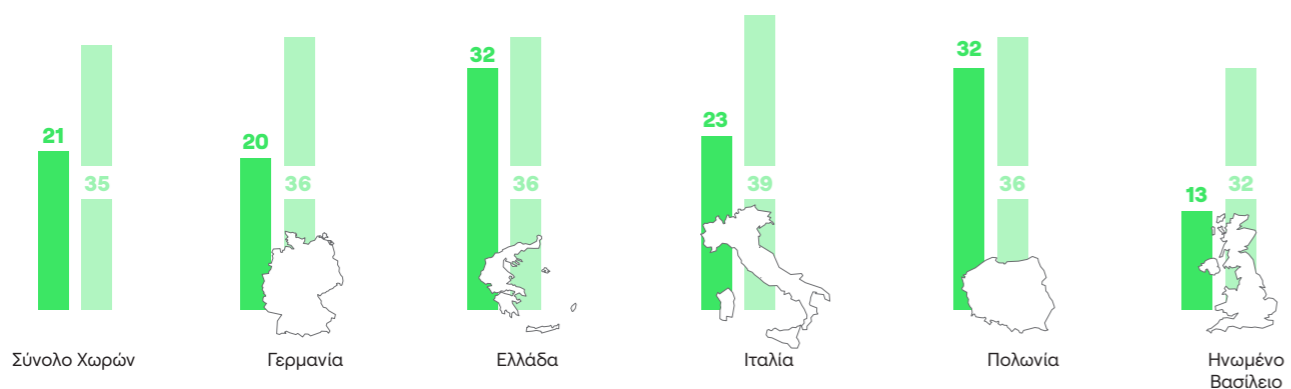
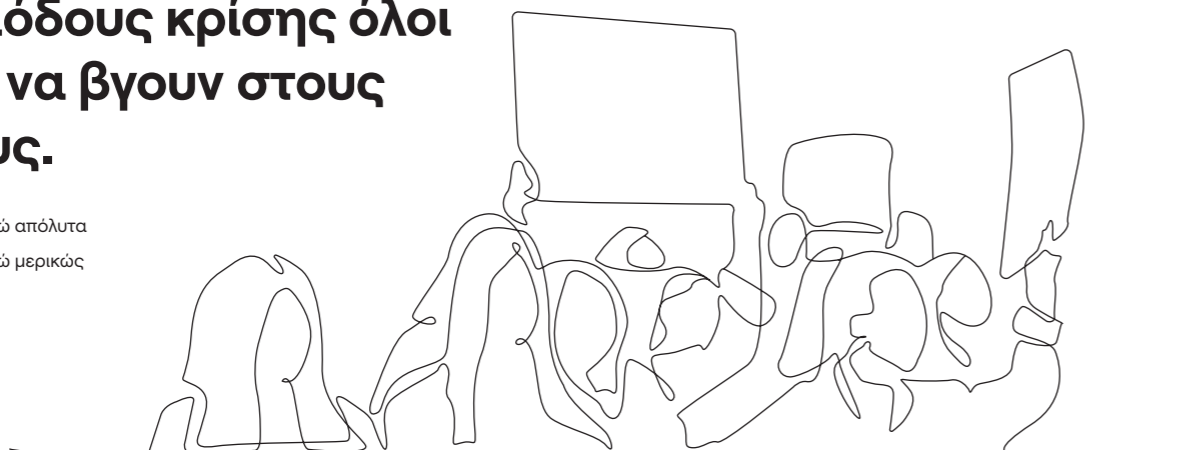
ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ

ΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ, ΣΕ %

Σε περιόδους κρίσης όλοι πρέπει να βγουν στους δρόμους.

■ Συμφωνώ απόλυτα
■ Συμφωνώ μερικώς

Ποιος αναλαμβάνει συλλογική δράση; Ποιος άλλος προτίθεται να αναλάβει συλλογική δράση;

28%+24%

Συμμετοχή σε διαμαρτυρία

27%+26%

Πρωτοβουλίες πολιτών

20%+20%

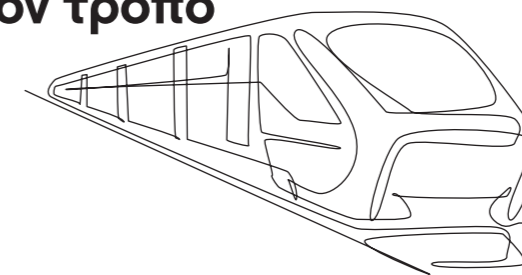
Μη βίαιες κοινωνικές δράσεις

■ Έχω αναλάβει δράση
■ Δεν έχω λάβει κάποιο μέτρο, αλλά θα το σκεφτόμουν

ΑΛΛΑΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΣΥΝΗΘΕΙΩΝ

Έχω αλλάξει τον τρόπο που ταξιδεύω

(π.χ. λιγότερα ταξίδια με αεροπλάνο)

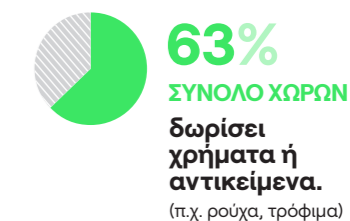
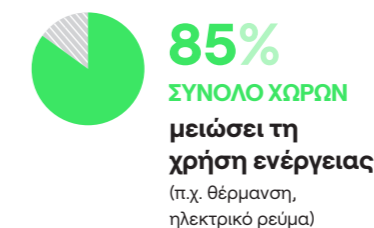
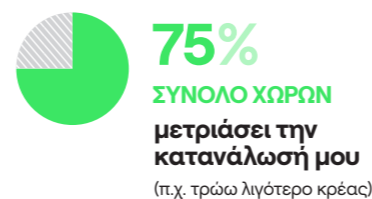

67%

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ

Έχω

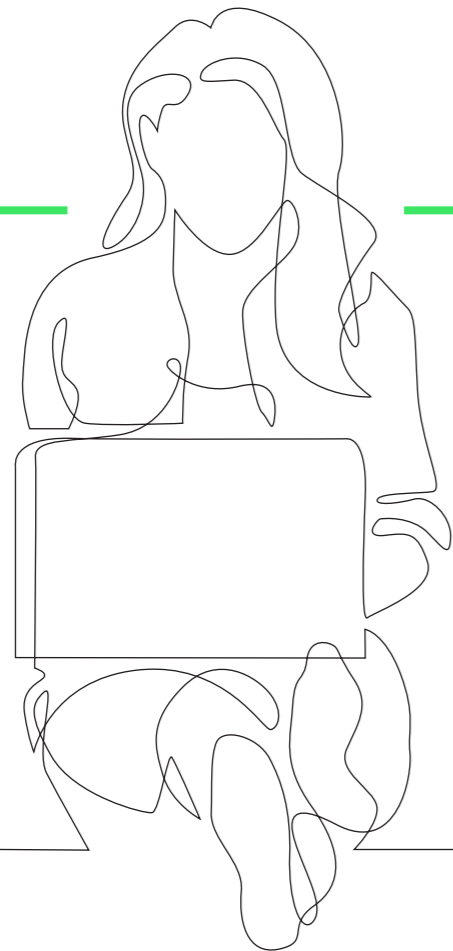
Γενιά Z έναντι Γενιάς Y: Μόνο μικρές διαφορές

Η έρευνα επικεντρώνεται σε δύο γενιές νεαρών ενηλίκων: στη λεγόμενη γενιά Z (της οποίας τα ενήλικα μέλη είναι σήμερα μεταξύ 18 και 26 ετών) και στη γενιά Y, γνωστή ως Millennials (σήμερα μεταξύ 27 και 39 ετών). Τα επόμενα χρόνια και δεκαετίες, αυτοί οι νεαροί ενήλικες θα διαμορφώσουν την κατεύθυνση που θα ακολουθήσει η χώρα τους, με μερικούς να το κάνουν ήδη ενεργά σήμερα.

Η κατανόηση, η σύγκριση και οι αντιθέσεις της κάθε γενιάς είναι ένα θέμα που ήρθε πρόσφατα στο προσκήνιο. Και συχνά συνοδεύεται από τον πειρασμό να μπουν ταμπέλες στις ομάδες αυτές, όπως "αφυπνισμένη" και "κλιματικά ανήσυχη" (γενιά Z) ή ως "εγωπαθής" και "αναποφάσιστη" (Millennials), μεταξύ άλλων. Ωστόσο, η ανάλυσή

μας δείχνει πως οι διαφορές ανάμεσα στις δύο ομάδες είναι ως επί το πλείστον μικρές, μετρώντας μόνο λίγες ποσοστιαίες μονάδες στους παρακάτω τομείς:

- > Οι συμμετέχοντες που ανήκουν στη γενιά Z είναι, κατά μέσον όρο, ελαφρώς πιο αισιόδοξοι για το μέλλον και πιο ανήσυχοι για το κλίμα, για ζητήματα διαφορετικότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης, ωστόσο ελαφρώς πιο απρόθυμοι να αναλάβουν κοινωνική δράση και ρίσκα.
- > Οι ερωτηθέντες Millennials είναι, κατά μέσον όρο, ελαφρώς πιο ανήσυχοι σχετικά με την ελευθερία του τύπου, κάπως πιο συντηρητικοί όταν πρόκειται για τη μετανάστευση, με σχετικά μεγαλύτερη επίγνωση για τις παραδοσιακές αξίες, κάπως πιο ανήσυχοι όταν πρόκειται για το κόστος ενέργειας και διαβίωσης και περισσότεροι απογοητευμένοι από την πολιτική ηγεσία.

Τα Στοιχεία για την Ελλάδα

Σε γενικές γραμμές, οι προοπτικές για το μέλλον και οι κοινωνικές δράσεις των νεαρών ενηλίκων στην Ελλάδα συμβαδίζουν με εκείνες των συνομηλίκων τους σε Γερμανία, Ιταλία, Πολωνία, και Ηνωμένο Βασίλειο, παρουσιάζοντας περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές. Με άλλα λόγια, τα προαναφερθέντα συμπεράσματα αντιπροσωπεύουν και τις ηλικίες 18 έως 39 στην Ελλάδα.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποια σημεία στα οποία οι νεαροί ενήλικες στην Ελλάδα διαφέρουν από εκείνους στις άλλες χώρες της έρευνας:

Στάση προς τους θεσμούς: Ανησυχητική έλλειψη εμπιστοσύνης στο κατεστημένο

Και στις πέντε χώρες της έρευνας, η εμπιστοσύνη στο πολιτικό κατεστημένο και στους κοινωνικούς θεσμούς είναι χαμηλή. Σε σύγκριση με τις άλλες τέσσερις χώρες, η Ελλάδα ηγείται, με ελάχιστη εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και τα μέσα ενημέρωσης: Το 38% συμφωνεί απόλυτα με την προκλητική δήλωση πως «οι πολιτικοί είναι μαριονέτες πανίσχυρων ελίτ» (έναντι 20% κατά μέσο όρο σε όλες τις χώρες) και ένα εντυπωσιακό 58% συμφωνεί απόλυτα πως τα μέσα ενημέρωσης προωθούν τα δικά τους συμφέροντα αντί να παρουσιάζουν τα γεγονότα (έναντι 28% κατά μέσο όρο). Δεν εκπλήσσει, λοιπόν, πως μονάχα ένα τρίτο πιστεύει πως η κυβέρνησή τους θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη λύση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων (έναντι 45% κατά μέσο όρο), με το 16% να ισχυρίζεται τα ίδια για τα μέσα ενημέρωσης (έναντι 26% κατά μέσο όρο).

Αυτή η διαδεδομένη έλλειψη εμπιστοσύνης στους υφιστάμενους θεσμούς μπορεί να στρέψει τους νεαρούς Έλληνες σε εναλλακτικά μέσα πολιτικής έκφρασης. Ένα μεγαλύτερο ποσοστό έχει λάβει μέρος σε διαμαρτυρίες απ' ό,τι στις άλλες χώρες της έρευνας: Το 38% (έναντι 28% κατά μέσο όρο), με το 32% να δηλώνει πως «τον καιρό της κρίσης, ο καθένας θα έπρεπε να βγει στους δρόμους» (έναντι 21% κατά μέσο όρο). Μαζί με τους νέους Πολωνούς, οι νεαροί Έλληνες είναι επίσης οι πιθανότεροι να κινητοποιηθούν για κοινωνικές δράσεις ή να συμμετάσχουν σε μία διαδήλωση ή διαμαρτυρία. Η πίστη στον πολιτικό αντίκτυπο της τέχνης και του πολιτισμού είναι επίσης υψηλότερη στην Ελλάδα, με το 37% να έχει συμμετάσχει σε πολιτικοποιημένες πολιτιστικές εκδηλώσεις και

το 21% να έχει δραστηριοποιηθεί με καλλιτέχνες, μουσικούς, και συγγραφείς (έναντι 13% κατά μέσο όρο).

Επιθυμητό μέλλον: Έμφαση σε οικονομική ευημερία, αλλά όχι εις βάρος της δικαιοσύνης και του περιβάλλοντος

Γενικά, οι νεαροί ενήλικες στην Ελλάδα μοιράζονται παρόμοιες ελπίδες με τους συνομηλίκους τους στις άλλες τέσσερις χώρες: Επιθυμούν μια ασφαλή, προσιτή, οικολογική και δίκαιη μελλοντική κοινωνία. Πράγματι, ως μια γενική τάση, εκφράζουν πιο έντονες προτεραιότητες απ' ό,τι οι νεαροί ενήλικες στις άλλες χώρες της έρευνας. Δίνουν ιδιαίτερη έμφαση σε παράγοντες που σχετίζονται με την καθημερινή ποιότητα ζωής και την οικονομική βιωσιμότητα: φιλική διάθεση προς τα παιδιά (80% έναντι 56% σε όλες τις χώρες της έρευνας), ευκαιρίες υψηλόμισθης απασχόλησης (78% έναντι 54% κατά μέσο όρο), και υψηλή οικονομική ανάπτυξη (69% έναντι 47% κατά μέσο όρο). Ωστόσο, όπως και στις άλλες χώρες, μόνο περίπου ένας στους δέκα δίνει προτεραιότητα στον προσωπικό πλούτο. Επιπρόσθετα, σημαντικοί παράγοντες: εφτά στους δέκα θεωρούν το φιλικό κλίμα πολύ σημαντικό για το μέλλον στο οποίο θέλουν να ζήσουν, και έξι στους δέκα λένε το ίδιο για την χαμηλή ανισότητα.

Αναμενόμενο μέλλον: Οικονομική εξασθένιση και δημοκρατική αποδόμηση

Όπως και στις άλλες χώρες της έρευνας, οι νεαροί ενήλικες στην Ελλάδα ανησυχούν για το μέλλον στη χώρα τους (66% απαισιόδοξοι) – όμως όχι τόσο έντονα όσο οι Ιταλοί (75%) ή οι Πολωνοί (70%). Το κόστος διαβίωσης απασχολεί ιδιαίτερα το 83% των νεαρών Ελλήνων (έναντι 74% κατά μέσο όρο στις άλλες χώρες). Πολλοί πιστεύουν πως τα επόμενα 10 χρόνια, τα κόστη διαβίωσης θα αυξηθούν (68%), και η δημιουργία θέσεων εργασίας και η οικονομική ανάπτυξη θα επιβραδυνθούν (50% και 45%, αντίστοιχα). Οι προβλέψεις τους είναι πιο θετικές σχετικά με το κλίμα, αλλά όχι στον βαθμό των συνομηλίκων τους: Το 41% πιστεύει πως η Ελλάδα θα γίνει πιο πράσινη, σε σύγκριση με το 50% σε όλες τις χώρες της έρευνας.

Οι νεαροί Έλληνες είναι επίσης ιδιαίτερα αγχωμένοι σχετικά με τις απειλές προς τους δημοκρατικούς θεσμούς: για παράδειγμα, «fake news» και χειραγώγηση των μέσων ενημέρωσης (67% έναντι 41% κατά μέσο όρο) και τη διάβρωση του δικαστικού συστήματος (59% έναντι 36%). Περισσότερο

αναμένουν πως η ερχόμενη δεκαετία θα φέρει μάλλον χειρότερη από καλύτερη διακυβέρνηση (46% έναντι 25% περισσότερο) και λιγότερη απ' ό,τι περισσότερη ανεξαρτησία δικαιοσύνης (41% έναντι 24% περισσότερο) και μέσων ενημέρωσης (46% έναντι 26% περισσότερο). Ίσως ως αποτέλεσμα, μόνο το 33% πιστεύει πως η κυβέρνηση θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη λύση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων (έναντι 45% κατά μέσο όρο).

Ενασχόληση με τα κοινά: Πιο πιθανή η ανάληψη συλλογικής δράσης

Συγκριτικά, οι νέοι ενήλικες στην Ελλάδα είναι δραστήριοι στην προσέγγισή τους για τα κοινωνικά προβλήματα. Οι περισσότεροι έχουν λάβει ατομικά μέτρα, όπως ο μετριασμός της χρήσης ή της κατανάλωσης ενέργειας, και σημαντικά περισσότεροι από ό,τι σε άλλες χώρες έχουν αναλάβει δράση στην εργασία: π.χ. υπεράσπιση ζητημάτων στην εργασία (58% έναντι 44% του μέσου όρου) ή ακόμη και επιλογή ή αλλαγή του χώρου εργασίας τους για ηθικούς λόγους (37% έναντι 22% του μέσου όρου). Η δωρεά χρημάτων ή αγαθών (78%) και τομποϊκόταζ προϊόντων που δεν σέβονται το περιβάλλον και την κοινωνία (54%) είναι επίσης πιο συνηθισμένα στην Ελλάδα από ό,τι στο δείγμα συνολικά (63% και 45% αντίστοιχα).

Οι νεαροί Έλληνες είναι επίσης πιο πιθανό από τους συνομηλικούς τους στο εξωτερικό να βγουν στους δρόμους: Το 38% έχει συμμετάσχει σε διαμαρτυρία (έναντι 28% κατά μέσο όρο) και το 35% σε πρωτοβουλία πολιτών (έναντι 27% κατά μέσο όρο). Οι πρωτοβουλίες πολιτών επίσης εμφανίζουν δυνατότητες ανάπτυξης, με επιπλέον +30% των νέων Ελλήνων να εκφράζουν ενδιαφέρον για συμμετοχή στο μέλλον. Η υπογραφή αιτημάτων προσφυγής, από την άλλη πλευρά, είναι ελαφρώς λιγότερο δημοφιλής στην Ελλάδα από ό,τι αλλού (46% έναντι 57% κατά μέσο όρο).

Για να κινητοποιηθούν δυναμικά ενεργοί πολίτες στην Ελλάδα, εξίσου αποτελεσματική θα μπορούσε να είναι η χορήγηση τόσο αλτρουιστικών όσο και εσωτερικών κινήτρων. Όπως και στις άλλες χώρες της έρευνας, η πλειοψηφία εκείνων που είναι ήδη ενεργοί λέει ότι κινητοποιείται από την αίσθηση του κοινωνικού καθήκοντος και από την επιθυμία να είναι σίγουρη πως έκανε ό,τι μπορούσε. Ωστόσο, στην Ελλάδα έξι στους δέκα ερωτηθέντες παραδέχονται ότι οδηγούνται από την επιθυμία για προσωπική εξέλιξη και σχεδόν πέντε στους δέκα από την ελπίδα να εμπνεύσουν άλλους.

Τα εμπόδια για κοινωνική δράση αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό εκείνα που υπάρχουν σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων της έλλειψης πληροφόρησης και χρόνου. Οι νέοι Έλληνες είναι πιο πεπεισμένοι από τους συνομηλικούς τους στο εξωτερικό ότι η συμμετοχή θα μπορούσε να συνεπάγεται κινδύνους ή δυσμενείς επιπτώσεις (68% έναντι 61% κατά μέσο όρο), αλλά είναι επίσης γενικά πιο πρόθυμοι να ανεχθούν τέτοιους κινδύνους, ιδιαίτερα άγχος και απογοήτευση (52% έναντι 43% κατά μέσο όρο) και συγκρούσεις με φίλους ή την οικογένεια (52% έναντι 48% κατά μέσο όρο). Οι περισσότεροι θέτουν το όριο μπροστά στον κίνδυνο νομικής ή φυσικής σύγκρουσης, καθώς και στην προοπτική απώλειας εισοδήματος ή ευκαιριών απασχόλησης.

Κοινωνική δράση στην Ελλάδα: Έξι τύποι νεαρών ενηλίκων

Η Έρευνα του Allianz Foundation διαπίστωσε έξι τύπους ενασχόλησης στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες της έρευνας. Ανάμεσα σε εκείνους που μέχρι στιγμής είχαν μικρή ή καθόλου κοινωνική δράση, 5% των νεαρών ενηλίκων στην Ελλάδα ανήκουν στην αριστερίζουσα πολιτική ομάδα των **Διστακτικών Προοδευτικών / Hesitant Progressives**, οι οποίοι μέχρι στιγμής δεν έχουν δράσει σχετικά με τις έντονες ανησυχίες τους για περιβαλλοντολογική και κοινωνική δικαιοσύνη.

Τα μέλη της σημαντικής **Σιωπηλής Πλειοψηφίας / Quiet Mainstream** (23%) είναι επίσης κυρίως αδρανή, αλλά λιγότερο πολιτικά δογματικά και ενδιαφέρονται λιγότερο. Το αντίστοιχό τους στα δεξιά είναι οι **Παθητικοί Συντηρητικοί / Passive Traditionalists** (7%), που πέρα από την ισχυρή θρησκευτική τους κλίση δεν συμμετέχουν ιδιαίτερα σε κανένα κοινωνικό ή περιβαλλοντολογικό αγώνα.

Η μικρότερη, αλλά ωστόσο πιο οργανωμένη από τις τρεις ομάδες με κοινωνικές δράσεις είναι οι **Συντηρητικοί Υποψήφιοι / Conservative Campaigners** (11%), που μέσω των ενεργειών τους επιδιώκουν να προωθήσουν αξίες ατομικής ευημερίας και εθνικής ταυτότητας. Το **Δυναμικό Κέντρο / Proactive Center** (37%) κινητοποιείται λιγότερο από κάποιο ειδικό θέμα, αλλά παρόλα αυτά είναι διατεθειμένο να συμμετάσχει στη διαμόρφωση του μέλλοντος, κατά προτίμηση μέσα από ατομικές ενέργειες. Τελικά, οι **Προοδευτικοί Διαμορφωτές / Progressive Movers** (17%) είναι οι πιο νέοι και το πιο αριστερό τμήμα του πληθυσμού, καθώς και η ομάδα με το γενικά υψηλότερο βαθμό κοινωνικής ενασχόλησης.

Διστακτικοί Προοδευτικοί (5%)

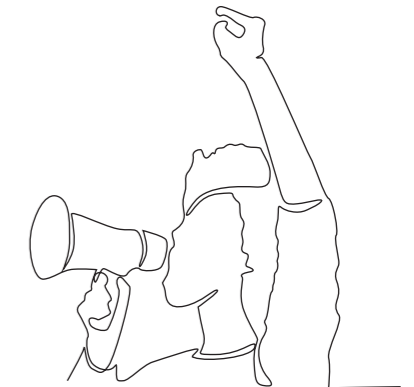
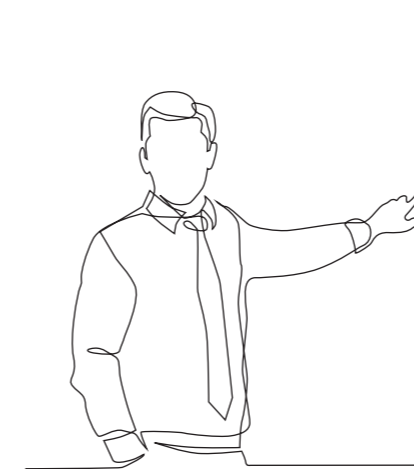
- > Απαισιόδοξες απόψεις για το μέλλον
- > Κλιματικές ανησυχίες
- > Εστίαση: Κοινωνική (& περιβαλλοντολογική) ασφάλεια
- > Συχνά λαϊκοί
- > Συνήθως μορφωμένοι

Σιωπηλή πλειοψηφία (23%)

- > Συνήθως χαμηλό και μεσαίο επίπεδο μόρφωσης
- > Εστίαση: Προσωπικό κόστος ζωής και ασφάλεια
- > Ανάθεση της ευθύνης στο κράτος

Παθητικοί Συντηρητικοί (7%)

- > Πιστοί στην παράδοση, συνήθως στις αγροτικές περιοχές
- > Ευρωσκεπτικιστές
- > Εστίαση: Κόστη και παράδοση
- > Συνήθως πάνω από 30 χρονών

Συντηρητικοί Υποψήφιοι (11%)

- > Ο δεύτερος πιο δραστήριος τύπος
- > Εστίαση: Χρήματα, κοινότητα, παράδοση
- > Συνήθως αστικές περιοχές, θρήσκοι
- > Μερικές αυταρχικές τάσεις

Δυναμικό Κέντρο (37%)

- > Διάχυτες απόψεις του μέλλοντος, με ισχυρές επιρροές από την καθημερινή ειδησεογραφία
- > Κάπως πιο επηρεασμένοι από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις εταιρείες

Προοδευτικοί Διαμορφωτές (17%)

- > Ο πιο δραστήριος τύπος
- > Εστίαση: Οικολογική ευαισθησία και κοινωνική δικαιοσύνη
- > Απαισιόδοξη άποψη για τη χώρα τους
- > Συνήθως αστικές περιοχές

The Allianz Foundation Next Generations Study 2023

© Allianz Foundation, Berlin
October 2023

Allianz Foundation
Pariser Platz 6
10117 Berlin
allianzfoundation.org

Project Manager
Dr. Simon Morris-Lange, Allianz Foundation

Authors
Dr. James Edwards, SINUS
Dr. Marc Calmbach, SINUS
Dr. Simon Morris-Lange, Allianz Foundation

Research team
Dr. Rusanna Gaber, SINUS
Lisa Dauer, SINUS
Tim Gensheimer, SINUS

Design and layout
plan p. GmbH

Images
Guilherme Stecanella/unsplash